

2016. évi kutatási célok

Az intézet 24 hazai és 4 nemzetközi kutatási projekt keretében és intézeti kutatási stratégiája alapján folytatja tevékenységét. A kutatásokat elsősorban az OTKA, az EU-programok és az MTA Lendület programja támogatja.

Az **oktatásgazdaságtani és munkapiaci** kutatások területén vizsgálják a külföldi tulajdonú vállalatok bérelőnyének okait, az előítéletesség és a munkapiaci diszkrimináció kapcsolatát, a gyermekellátás és a szülői bérkülönbségek közötti összefüggést, a nemek között a verseny iránti attitűdben, az önbizalomban, a teljesítményre adott visszajelzésekben és a felsőoktatási tudományterületek választásban megfigyelt eltéréseket. Elemzik a ki és a beáramló migráció korábbi és várható munkapiaci hatásait. Vizsgálják továbbá a tanári munkapiacot, a tankötelezettségi korhatár változtatásának hatását az iskolai részvételre és a középiskola befejezésére, az iskolai szegregáció hosszú távú időbeli trendjét, a szegregáció okait és következményeit, a középiskolák közötti verseny hatását az iskolák eredményességére, a felsőoktatás finanszírozási rendszerét, a közoktatás intézményrendszere centralizálásának hatását az oktatási intézmények működésére. Elemzik a születéskori egészségi mutatókban és a csecsemőhalandóságban mutatkozó társadalmi és etnikai különbségeket.

A **makrogazdaságtan és növekedés** csoport kutatói a gazdasági fejlődés egyik alapvető kísérő jelenségét, az erőforrások ágazatok közötti szisztematikus áramlását vizsgálják. A fejlődés korai szakaszában az erőforrások a mezőgazdaságból az iparba és szolgáltatásokba áramlanak. A fejlődés későbbi szakaszában pedig az erőforrások mind a mezőgazdaságból, mind az iparból a szolgáltatásokba áramlanak. A gazdasági növekedés és strukturális átalakulás közötti kapcsolat tanulmányozása fontos a gazdasági növekedést meghatározó erők és a fejlődést akadályozó korlátok megértéséhez. Például fontos lenne tudnunk, hogy a növekedés beindulása és az erőforrásoknak a mezőgazdaságból való kiáramlása között ok-okozati kapcsolat van-e, mert ez segíthet annak megértésében, hogy miért stagnál olyan sok szegény ország hosszú időszakon keresztül. Hasonlóképpen, a fejlett országok termelékenysége másfél évtizeden keresztül stagnált, amely egybeesett azzal az időszakkal, amikor megindult az erőforrásoknak az iparból a szolgáltatások felé való áramlása. A strukturális átalakulás forrásainak megértése nélkül nem tudjuk ezeket a megfigyeléseket interpretálni. A kutatás mind empirikus mind elméleti megközelítésből kívánja vizsgálni a strukturális átalakulás és a növekedés kapcsolatát.

Az **agrárgazdaságtan és vidékfejlesztés** kutatócsoport kutatásai a következő nagyobb témák köré csoportosíthatók: a farmok technikai hatékonyságának és termelékenységének vizsgálata, a hazai biogazdálkodók faj- és fajtaválasztási döntéseinek elemzése, a rövid ellátási láncok az élelmiszer-gazdaságban, a vertikális koordináció az élelmiszer-gazdaságban, hálózati teljesítmény az agribusinesz szektorban. A vidékfejlesztési kutatások az európai és a hazai vidékfejlesztési rendszer átalakulása, a vidékfejlesztési filozófia változása a 2014-20-as tervezési időszakban, a társadalmi innováció szerepe, lehetőségei a vidékfejlesztésben, a kulturális örökségvédelem és a vidékfejlesztés kapcsolata kérdéseivel foglalkoznak.

A **piac- és vállalatelméleti és ágazati/vállalati empirikus** kutatásokkal foglalkozó csoport elsődleges feladata továbbra is a Verseny és szabályozás című kötet elkészültének biztosítása. Támogatás esetén lehetővé válik egy újabb angol nyelvű válogatás elkészítése. A kutató-

csoport által tervezett kutatások egy része a kötet tematikájához kapcsolódik. A versenyszabályozás hatásait vizsgáló elméleti modellek keveset foglalkoznak a versenyhatóság tevékenységének eredményeként bekövetkező elrettentő hatással, a tervezett kutatás az elrettenés hatásmechanizmusának és eredményének vizsgálatára fókuszál. Kutatás indul az információ-megosztási megállapodások közgazdasági és versenyjogi megítélésének áttekintésére, a versenyügyekben alkalmazott bírósági tesztek vizsgálatára, a szabályozó villamos-energia árveréses piacának szimulációjára, az európai rádiófrekvenciák aukciói értékelési mechanizmusainak empirikus elemzésére.

Összefoglaló tanulmányok készülnek az „egészségipar” működési zavarairól, az innováció kutatás keretében sor kerül az eltérő közgazdasági iskolák és innovációs modellek, valamint a társadalmi és műszaki-gazdasági innovációk elméletének összehasonlítására. Az állam kockázatitőke-piaci szerepvállalásának elemzése választ keres arra, hogy elegendő forrást biztosítanak-e az EU konstrukciók a tényleges eredmények eléréséhez, avagy a piac éppen hogy nem képes e forrásokat felszívni.

A **hálózatok gazdaságtana** csoport kutatási tervei között szerepel a kapcsolatháló és a munkaáramlás szerepe a munkapiaci folyamatokban és a vállalati teljesítményben című kutatás folytatása. Ehhez kapcsolódva indítják el az iparágak képzettség-kapcsolat és az egyes iparágakon belüli vállalati heterogenitással való összefüggés, az iparágak képzettség-kapcsolat hosszú távú vizsgálatát, többek között azt, hogy lehet-e a képzettség-kapcsolat mátrix változásaiból következtetni a technológiai váltásokra. Vizsgálják az iparágak technológiai közelségének hatását a piaci versenyre, a technológiai közelség és piacok megtámadhatóságának kapcsolatát.

A **vállalati stratégiát és versenyképességet** vizsgáló kutatócsoport jövőbeli kutatása a következő négy téma köré épül: (i) A vállalati haszonkulcsokat meghatározó tényezők, (ii) Az FDI és a hazai vállalatok versenyképessége, (iii) Kiből lesz majd „gazella”? A vállalati növekedés előrejelzése, (iii) A kulturális sokszínűség és a csoportok viselkedése az angol Premier League-ről szóló OPTA adatok segítségével, (iv) A CEU-val közösen nagyméretű vállalati felmérést készítése a kelet-közép-európai vállalatok vevőiről és beszállítóiról.

A **játékelméleti** kutatások keretében az energetikai hálózatok olyan modelljeinek szintézisét készítik elő, amely a rendszerek fizikai aspektusainak figyelembe vétele mellett alkalmas a piaci mechanizmusok játékelméleti megközelítésű vizsgálatára is. A kooperatív játékelmélet megközelítései lehetőséget adnak a piaci alkupozíciók kvantitatív vizsgálatára.

Folytatják a csoport-identifikáció, az osztozkodási (tortaszeletelési) probléma, valamint a hálózatokon értelmezett költségmegosztó játékok vizsgálatát. A csoport-identifikációs probléma esetében olyan eljárást keresnek, aminek segítségével meghatározható, hogy a közösségen belül kik a véleményvezérek, vagy kik alkotnak baráti-klikkeket. A tortaszeletelési probléma kapcsán szerzett ismereteiket szeretnék alkalmazni a reklámidők optimális felosztásának problémájára. Végezetül dolgoznak egy a brazil szennyvízhálózat fejlesztéséről szóló valós adatokon alapuló esettanulmányon, ami a hálózatos költségmegosztásos témához kapcsolódik.

Folytatják a bankrohamok vizsgálatát, konkrétan azt tanulmányozzák, hogy i) jó lenne-e, ha lenne információ arról, ha valaki nem veszi ki a pénzét; ii) kik rohanják meg a bankokat. Emellett szeretnék a competition témakört elméletileg és kísérletileg vizsgálni.

Rendszerkockázat esetén a kockázatfelosztás célja annak meghatározása, hogy a bankok mennyire járulnak hozzá az egész pénzügyi rendszer kockázatához. A csődprobléma esetén pedig egy szereplő nem tudja a hitelezőit kielégíteni. A bankrendszeren belüli tartozások esetén mindenki tartozik mindenkinek, amit általánosított csődjátékkal tervezik elemezni.

Olyan kérdésekre keresik a választ, hogy a körbetartozásos helyzetben hogyan lehet axiomatizálni az arányos fizetési csődszabályt, illetve egy bankroham végén a megmaradt pénz szétosztásának a módja hat-e arra, hogy kialakul-e bankroham.

A **közösségi gazdaságtan és közpolitikák** kutatócsoport folytatja a közfoglalkoztatással kapcsolatos kutatásokat a vizsgált időtartam és elemzési tematika bővítésével. A munkaügyi rendszerbeli pályafutásokat (szekvenciák) elemzik, továbbfejleszti a közfoglalkoztatásba be- és az onnan kilépés modelljét. Vizsgálni kívánja a közmunka programok területi egyenlőtlenségeit, különösen azt, hogy milyen módon dől el, hogy az egyes települések mekkora közfoglalkoztatási keretet kapnak. Vizsgálni kívánja a csoport a leghátrányosabb helyzetű kistérségekbe áramló támogatások fejlesztési és jövedelmi hatását.

Folytatja a társadalmi innovációval kapcsolatos kutatásokat, ezen belül a szociális mikro-hitelezés elemzését. A társadalmi fedezet modellje helyett egy többperiódusos tanulási modellt épít fel.

A korrupciókutatás témakörén belül az alábbi szűkebb területek vizsgálatára kíván koncentrálni: politikai favoritizmus és versenyerősség; EU támogatások és korrupció – lengyel-magyar összehasonlítás; a közbeszerzésekben megfigyelhető korrupciós kockázatok elemzése. Folytatódik a közbeszerzésekkel kapcsolatos adatbázis kiépítése, újabb szempontokkal (a közbeszerzésben érintett cégek politikai kapcsolatai) való továbbépítése, valamint az adó-progresszivitás adóelkerülésre gyakorolt hatásának elemzése.

Ágens alapú modell segítségével vizsgálni fogja az önkéntes nyugdíjrendszer működését, különös tekintettel arra, hogy a befizetések után járó támogatásokat az adófizetők finanszírozzák. Az adatbanki statisztikák alapján képes az eddiginél mélyebben elemezni a korábbi és a jelenlegi nyugdíjszabályok újraelosztási szabályait.

Folytatja az egészségüggyel kapcsolatos mortalitási modellek építését. Új irányt jelent a magyarázó változók körének a légszennyezettséggel és a gyógyszerkiadásokkal történő bővítése és az aggregált halálozási ráták koreszortok és nagyobb betegség-csoportok szerinti felbontása.